

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 266a/2023

pentru controlul constituționalității articolului 135 alin. (1)
din Codul electoral

*(termenul organizării alegerilor pentru funcția de
Președinte al Republicii Moldova)*

CHIȘINĂU
21 martie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
 dnei Viorica PUICA,
 dlui Nicolae ROȘCA,
 dnei Liuba ȘOVA,
 dlui Serghei ȚURCAN,
 dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
 cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 5 decembrie 2023,
 Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
 Având în vedere actele și lucrările dosarului,
 Deliberând la 21 martie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională la 5 decembrie 2023 de dnii Vlad Batrîncea și Adrian Lebedinschi, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autorii sesizării i-au solicitat Curții să verifice constituționalitatea articolului 135 alin. (1) din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 38

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

„(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.”

Articolul 80 Durata mandatului

„(1) Mandatul Președintelui Republicii Moldova durează 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.

(2) Președintele Republicii Moldova își exercită mandatul până la depunerea jurământului de către Președintele nou ales.

(3) Mandatul Președintelui Republicii Moldova poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

(4) Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al Republicii Moldova decît pentru cel mult două mandate consecutive.”

Articolul 90 Vacanța funcției

„(1) Vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova intervine în caz de expirare a mandatului, de demisie, de demitere, de imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces.

(2) Cererea de demisie a Președintelui Republicii Moldova este prezentată Parlamentului, care se pronunță asupra ei.

(3) Imposibilitatea exercitării atribuțiilor mai mult de 60 de zile de către Președintele Republicii Moldova este confirmată de Curtea Constituțională în termen de 30 zile de la sesizare.

(4) În termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, se vor organiza, în conformitate cu legea, alegeri pentru un nou Președinte.”

4. Prevederile relevante ale Codului electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022, sunt următoarele:

Articolul 135 Stabilirea datei alegerilor

„(1) **Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, în conformitate cu art. 90 din Constituția Republicii Moldova.**

(2) Data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.”

[În redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 1 din 18 ianuarie 2024, în vigoare din 25 ianuarie 2024.]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

5. Autorii sesizării au menționat că, potrivit articolului 135 alin. (1) din Codul electoral, alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează în termen de două luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova. Autorii sesizării au evidențiat faptul că, pe baza acestor reglementări, alegerile pot fi organizate în termen de două luni de la data expirării ultimei zile de mandat al Președintelui. În continuare, articolul 135 alin. (2) din Codul electoral stabilește că data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu

cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor. În aceste condiții, Parlamentul ar putea stabili data alegerilor prezidențiale chiar în ultima zi de mandat al Președintelui.

6. Având în vedere că, potrivit Constituției, Președintele își exercită mandatul până la depunerea jurământului de către Președintele nou ales, norma contestată permite prelungirea mandatului Președintelui cu cel puțin 90 de zile (ținând cont de probabilitatea organizării turului doi al alegerilor, termenul pentru depunerea contestațiilor, procedura de validare și depunerea jurământului).

7. Pentru comparație, autorii sesizării au făcut trimitere la prevederile legale care au precedat noul Cod electoral. Astfel, articolul 109 alin. (1) din vechiul Cod electoral, adoptat prin Legea nr. 1381 din 21 noiembrie 1997, stabilea că alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se vor desfășura cu cel puțin 30 de zile și cel mult 60 de zile înainte de expirarea mandatului președintelui în funcție.

8. De asemenea, autorii sesizării au prezentat exemplele unor state în care alegerile prezidențiale au loc până la expirarea mandatului președintelui în funcție.

9. În sesizare, autorii au motivat pretinsa încălcare a articolelor 23, 38 și 80 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

11. Curtea notează că, potrivit articolelor 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații în Parlament posedă prerogativa sesizării Curții Constituționale.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a articolului 135 alin. (1) din Codul electoral, ține de competența Curții Constituționale. Prevederile contestate nu au constituit obiectul altor sesizări la Curtea Constituțională.

13. Autorii sesizării susțin că dispozițiile contestate contravin articolelor 23 (*dreptul fiecăruia om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 38 (*dreptul de vot și dreptul de a fi ales*) și 80 (*durata mandatului [Președintelui Republicii Moldova]*) din Constituție.

14. Curtea reține că după depunerea sesizării nr. 266a/2023 privind controlul de constituționalitate, la 18 ianuarie 2024, Parlamentul a adoptat Legea nr. 1 privind modificarea unor acte normative. Potrivit articolului I pct. 15 al legii menționate, articolul 135 din Codul electoral a fost formulat în următoarea redactare:

„(1) Data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează cu cel mult 90 de zile înainte de data expirării mandatului Președintelui în funcție, însă nu mai târziu de termenul stabilit la art. 90 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova.

(3) În caz de vacanță a funcției de Președinte al Republicii Moldova în urma demisiei, demiterii, a imposibilității definitive de a-și exercita atribuțiile sau a decesului, alegerile se organizează în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța.”

15. Curtea constată că legislatorul a modificat integral prevederile contestate de autorii sesizării. În aceste condiții, Curtea reiterează că exercitarea controlului

constituționalității unei legi, în sensul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, poate interveni atât înainte de promulgare, cât și după intrarea în vigoare prin îndeplinirea procedurilor cerute de lege (HCC nr. 9 din 14 februarie 2014, § 59; HCC nr. 8 din 11 martie 2021, § 28), dar nu și asupra unei legi sau asupra unei prevederi a legii care nu mai este în vigoare (DCC nr. 132 din 19 noiembrie 2020, § 15; DCC nr. 145 din 28 septembrie 2021, § 20).

16. În context, Curtea notează că dispozițiile Legii Supreme fac distincție între exercitarea controlului constituționalității unei legi în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și controlul de constituționalitate al unei legi efectuat în baza articolului 135 alin. (1) lit. g), în procedura excepției de neconstituționalitate. În acest din urmă caz, pornind de la natura excepției de neconstituționalitate, ea poate fi ridicată și asupra actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă raporturilor juridice litigioase și este determinantă în soluționarea cauzei (HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 73; DCC nr. 132 din 19 noiembrie 2020, § 16; DCC nr. 145 din 28 septembrie 2021, § 20).

17. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că drept urmare a abrogării prevederilor care fac obiectul controlului său de constituționalitate sesizarea devine inadmisibilă, consecință a eliminării din cadrul normativ a prevederilor contestate (DCC nr. 145 din 28 septembrie 2021, § 21).

18. Astfel, Curtea constată că, datorită abrogării normei care conținea textele contestate, sesizarea nr. 266a/2023, depusă pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, este lipsită de obiectul controlului de constituționalitate.

19. Prin urmare, în baza celor menționate supra, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea depusă de dnii Vlad Batrîncea și Adrian Lebedinschi, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, referitoare la controlul constituționalității articolului 135 alin. (1) din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 21 martie 2024
DCC nr. 21
Dosarul nr. 266a/2023